Karapatan ng Manggagawa

Sa California ang mga manggagawa ay maraming karapatan lalo't higit kung tungkol sa kanilang suweldo o kalagayan sa trabaho. Ang proteksiyon at benepisyong kaluob sa mga manggagawa sa California ay hindi ibinibigay sa ibang mga bansa o iba pang estado ng America.

Maraming tulong ang matatanggap ng mga manggagawa sa California kung ito ay tungkol din sa pagkawala sa trabaho/unemployment benefits, tamang kabayaran sa trabahong ginawa, o paghingi ng gabay kung nasaktan/naaksidente habang nasa trabaho (Workmen's Compensation benefits). Narito ang ibang mahahalagang impormasyon para sa isang empleyado ng California.

Saan ko malalaman ang aking karapatan bilang isang manggagawa?

Maraming organizations sa Santa Clara County ang tumutulong sa mga imigranteng manggagawa. Ito ay ang mga sumusunod:

- Tanggapan ng Pamahalaan
- Legal na serbisyo ng mga samahan
- Samahan sa mga komunidad
- Unions (also help workers work together to obtain higher wages and better working conditions.)

Anu-ano ang mga dapat kong malaman kung ako ay empleyado na?

Mahalagang malaman mo ang uri ng iyong trabaho, ilang oras kang magtatrabaho at kung magkano ang iyong sweldo o upa. Kailangan ito ay nakasaad sa kontrata kung natanggap ka na bilang empleyado. Kailanman ay huwag pipirma sa isang blankong kontrata at laging humingi ng kopya para sa sarili.

Anu-anong impormasyon ang maaring hingin sa akin ng employer ko?

Ang lahat ng empleyado na tinanggap pagkaraan ng November 6, 1986, citizen man o hindi citizen ay kinakailangang nagsumite ng INS form I-9. Kung may napirmahang I-9 form, ang employer ay hindi na dapat gawin ang mga sumusunod:

- Ang humingi ng iba pang dukomento o tumangging tanggapin ang isang valid document ng empleyado.
- Humingi ng I-9 sa mga inaakalang banyagang mga tao.
- Tumangging tanggapin ang mga dokumentong may expiration date.
- Tumangging tanggapin ang mga resibo ng valid documents.

Walang karapatan ang sinuman na magalit sa isang emplyeado na nagsuplong upang maayos ang isang lugar ng trabaho na walang kaayusan at seguridad.

Nahihirapan akong maghanap ng trabaho dahil pakiramdam ko ay ayaw sa akin dahil sa aking lahi, ano ang gagawin ko?

May karapatan kang magraklamo kung ang employer ay ayaw kang tanggapin ng dahil sa iyong lahi o sa iyong immigration status , o dahil hindi ka marunong ng English gayong hindi naman ito kailangan sa iyong trabaho. Ganun din kung ito ang mga dahilan kung bakit ka inalis sa trabaho.

Anu-ano ang aking mga karapatan sa lugar ng aking trabaho?

Sa taong 2002, ang bawat empleyado ay may bayad na $6.75 bawat oras. Maaring tumaas ang minimum wage na ito sa darating pang taon. Ang tamang oras ng pagtatrabaho ay 8 oras lamang sa bawat araw o 40 oras sa isang linggo, at may bayad din ang overtime kung lalampas na sa takdang oras ang pagtatrabaho.

Ano ang dapat kong asahan sa aking employer?

Karamihan sa mga employers ay dalawang beses sa isang buwan kung magpa-suweldo, bagama't may ibang ahensiya ng gobyerno na minsan sa isang buwan lamang kung magbigay ng sahod.

Dapat kang pagkaluoban ng iyong employer ng mga sumusunod:

Pay Stubs: Nararapat lamang na mayroon ka ng residbo ng iyong sahod mula sa employer mo.

Breaks and Meal Periods: Dapat ay mayroon kang 10 minutong break o pahinga kada 4 na oras ng pagtatrabaho at ½ oras na walang bayad para sa oras ng pagkain kada 5 oras ng trabaho.

Vacation: Ang California employers ay hindi inaasahang magbigay ng bakasyong may bayad sa mga empleyado. Subalit kung ang employer ay may vacation policy, ang lahat ng benepisyong ito ay dapat ibigay o bayaran sa iyo kung tapos na ang kontrata sa kanila.

Safety: Nararapat lamang na ang working place mo ay matiwasay at hindi delikado. May karapatan ang bawat empleyado na magreklamo kung inaakalang hindi maayos o safe ang kanyang pinagtatrabahuan. Kung hindi ito gagawan ng paraan o solusyon ng employer, dapat na i-report ang bagay na ito sa mga upisinang nakakaalam ng tungkol sa mga ganitong isyu upang mabigyan ng tamang resolusyon.

Injury/Illness: Kapag naaksidente sa lugar ng trabaho, ang empleyado ay may karapatan sa Worker's Compensation benefits, pati na ang bayad sa doctor at kaunting pabuya mula sa sahod habang nagpapagaling ito. Kung ikaw naman ay may karamdaman na hindi sakop ng iyong trabaho, may karapatan din humingi ng tulong sa State Disability Insurance.

Lahat ng mganggagawa, anuman ang kanyang immigration status ay may karapatang magtrabaho ng walang deskriminasyon sa kanyang lahi, relihiyon, national origin o sexual orientation.

Anu-ano pa ang ibang karapatan ko bilang manggagawa sa America?

Public Works: Ang pagtatrabaho sa mga construction buildings, parke o kalsada na naguugnay ng serbisyo sa publiko at ang sahod ay

galing sa pera ng publiko, ay nagbibigay ng karapatan sa empleyado na tumanggap ng sweldong nakatakda para dito.

Concerted (Joint) Activity: Ang mga empleyado ay may karapatang magreklamo at magprotesta ng sama-sama kung hindi ligtas at maayos ang lugar ng pinagtatrabahuan at wala silang dapat ikatakot sa gagawin nilang ito.

National Labor Relations Board Ang mga manggagawa ay may karapatang bumuo o sumali sa mga union o samahan ng mga manggagawa ng walang dapat ikatakot.

Isa akong manggagawa sa bukid, ano ang aking mga karapatan?

Ang mga manggagawa sa bukid ay may karapatang sumali sa union o bumuo ng isang union ng walang dapat ikatakot. Maaring makipagugnayan sa mga organizations na naklista sa seksiyon na ito para sa karagdagang impormansyon.

May mabigat na karamdaman ang isa sa aking pamilya at kailangan kong arugain siya subalit baka ako maalis sa trabaho, paano ang gagawin ko?

Ayon sa ilang kalakaran, maaring mag-leave mula sa trabaho ang isang empleyadong mag-aalaga sa may sakit na kamag-anak. Magtanong sa organizations para madagdagan ang kaalaman.

May kapansanan ako subalit nais kong magtrabaho. Paano ang aking gagawin?

Kung may kapansanan ka at may trabahong hindi mo kayang gampanan, maaring humiling sa employer na bigyan ka ng gawain naaayon lamang sa iyong kakayahan.

Anu-ano ang aking mga benepisyo kung mawawalan na ako ng trabaho sa kumpanyang pinapasukan ko?

Nararapat na tanggapin mo ang buong kabayaran ng iyong suweldo. Kung ikaw ay tinanggal sa trabaho o kusang umalis sa trabaho, dapat ay may pasabi sa luob ng 72 oras at ang sahod ay sa huling araw ng pagtatrabaho. Kung ang pasabi sa kusang pag-alis sa trabaho ay kulang sa 72 oras, ang sahod ay tatanggapin pagkaraan ng 72 oras.

Tinanggal ako (laid-off) sa trabaho, dahil mahina ang kita, ano ang gagawin ko?

Kung ikaw ay tinaggal sa trabaho, may tatanggapin kang unemployment benefits na magbibigay ng pinansyal sa suporta sa iyo habang naghahanap ng trabaho, subalit ito ay panandalian lamang. Makipagugnayan sa ilang organizations na may kaalaman sa mga bagay na ito.

Ano ang aking karapatan gayong wala naman akong legal na papel?

Maging anupaman ang iyong immigration status, may karapatan kang tumaggap ng sahod na ayon sa takdang oras ng iyong pinagtrabaho.

Ang mga walang dukomentang manggagawa ay may karapatan ding hingiin ang kakulangan sa sweldo na hindi ibinigay ng employer, at ito ay maaring iutos ng state at federal agencies. May karapatan din na tumaggap ng worker's compensation kung naaksidente sa trabaho.

May karapatan din na sumali sa isang union o bumuo ng union ang isang manggagawa kahit ano pa ang immigration status nito.

Ano ang aking gagawin kung hindi ako binibigyan ng sahod ng aking employer?

Tumawag agad sa Labor Commissioner Division ng Labor Standards Enforcement upang makuha ang wage claim o sahod. Kung kailangan ng tulong, makipagugnayan sa iyong union o isa sa mga organizations na nakatala sa seksiyon na ito.

Ano ang gagawin ko kung ang aking employer ay nakatanggap ng sulat mula sa Social Security Agency na nagsasabing mali ang aking Social Security Number?

Maraming dahilan kung bakit mali ang isang Social Security Number na naka-file sa iyong record sa SSA. Minsan maling entry sa computer, minsan administrative error. Kung ang employer mo'y nakatanggap ng "no match" letter, and iyong emplopyer ay **walang** karapatan upang magsuri ng iyong green card o work authorization or magbanta na ika'y sisantihin (fire out) . Kung sa inaakala mong ikaw ay sinisiil ng iyong employer o di kaya'y nilalabag niya ang iyong karapatan, magcontact ka ng abogado.

Asian Law Alliance
184 E. Jackson Street, San Jose, CA 95112
Tel: (408) 287-9710
Website: www.asianlawalliance-ala.org
Language(s): Cantonese, Mandarin. Spanish, Vietnamese
Mga Serbisyo: Mga pagtuturo tungkol sa Employment law at tamang pagsahod at mga paglabag dito, etc. Mga impormasyon tungkol sa trabaho at mga bagay laban sa jobs discrimination sa ilalim ng employer sanction ng Immigration Reform and Control Act of 1986.

California Rural Legal Assistance
7365 Monterey Street, Suite H, Gilroy, CA 95020
Tel:(408) 847-1408
Website: www.crla.org
Language(s): Spanish
Services: Legal services in the areas of labor and employment, including wage claims and unemployment benefits.

Cal-OSHA Division of Occupational Safety and Health
2010 N. 12th Street, Suite 401, San Jose, CA 95131
Tel: (408) 452-7288
Website:www.dir.ca.gov/occupational_safety.html
Language(s): Spanish, Vietnamese
Services: Enforces employee complaints about workforce safety and health. Inspects and investigates safety hazards at worksites.

Department of Fair Employment and Housing
111 North Market Street, Suite 810, San Jose, CA 95113
Tel: 1 (800) 884-1884
TTY 1 (800) 700-2320
Language(s): American Sign Language, Cantonese, French, Mandarin, Portuguese, Russian, Samoan, Spanish, Tagalog, Vietnamese
Services: Promotes and enforces the rights of the people of California to be free from discrimination in employment, housing, public accommodations, and hate violence.

East San Jose Community Law Center
1030 The Alameda, San Jose, Ca 95126
Tel: (408) 254-0444
Website: www.scu.edu/law/ESJCLC
Language(s): Spanish, others available upon request
Services: Information regarding workers' rights, workers' compensation, and unemployment insurance

benefits. Free drop-in clinics and legal representation in determined cases.

Employment Development Department (EDD)

Metropolitan San Jose Office

2450 S. Bascom Avenue, Campbell, CA 95008

Tel: English (408) 369-3603

Toll Free: 1 (800) 300-5616

Cantonese and Mandarin: 1 (800) 657-3506

Spanish: 1 (800) 326-8937

Vietnamese: 1 (800) 547-2058

Gilroy Office

7800 Arroyo Circle, Gilroy, CA 95020

Website:www.EDD.cahwnet.gov

Language(s): Cantonese, Mandarin, Spanish, and Vietnamese

Services: Job search listings and services, unemployment insurance, disability insurance applications.

Equal Employment Opportunity Commission (EEOC)

96 N. Third Street, San Jose, CA 95112

Tel: (408) 291-7352

Website: www.eeoc.gov

Language(s): Spanish

Services: Employment discrimination complaints and cases.

Labor Commissioner Division of Labor Standards Enforcement

100 Paseo de San Antonio Room 120, San Jose, CA 95113

Tel: (415) 557-7878

Website: www.dir.ca.gov.DLSE.dlse.html

Language Capacity: Mandarin, Spanish, Tagalog

Services: Investigates Labor Code wage and hour violations. Processes individual wage claims such as unpaid wages, unpaid overtime, and unpaid minimum wage. Provides information regarding wage and hour laws.

La Raza Centro Legal

474 Valencia Street, Suite 295, San Francisco, CA 94103

Tel: (415) 575-3500

Day Labor Program: (415) 252-5375

Website: www.lrcl.org

Language(s): Spanish

Services: Legal assistance for wage and hour claims and other employment-related issues.

Office of Special Counsel – US Department of Justice

Free Call: 1 (800) 255-7688

TDD: 1 (800) 237-2515

Language(s): Spanish, AT&T language line for other languages

Mga Serbisyo: Nagpapatupad ng anti-discrimination provision of IRCA habang ikaw ay nasa empleyo, na ang employer ay nagtatanong lamang ng isang uri ng dokumento at tinutukoy lamang ang isang "foreign looking or sounding immigrant" (at hindi lahat) na mag-fill out ng form(hindi lahat) o di kaya tumatanggi ng dokumento na ibinibigay ng imigrante. Nagtutulong din sa pagdepensa sa imigrante na pinatalsik dahilan lamang sa siya'y "foreign-looking o sounding" o dahil sa ang English niya ay baluktot (kahit na hindi ito kinakailangan sa uri ng kanyang trabaho).

Santa Clara Center for Occupational Safety and Health (SCCOSH)

760 N. First Street, San Jose, CA 95112

Tel: (408) 998-4050

Language(s): Cantonese, Cebuano, Ilocano, Mandarin, Spanish, Tagalog, Vietnamese

Services: Information, cultural performances, and seminars on safety and health and workers' rights. Workshops on empowerment at the workplace. Legal referral services.

Services Immigrant Rights and Education Network (SIREN)

778 N. First Street, Suite 202, San Jose, CA 95112

Tel: (408) 286-5680

Immigrant Assistance & Information Lines:

Spanish (408) 286-1698

Vietnamese (408) 286-1448

Farsi (408) 286-5680 x 108

Chinese (408) 286-5680 x 109

Website: www.siren-bayarea.org
Services: Information and referral hotline regarding public benefits, community education on public benefits, advocacy on changes in the law. Training and technical assistance on immigration and related issues.

South Bay Labor Council – AFL-CIO
2102 Almaden Road, Suite 107, San Jose, CA 95125
Tel: (408) 266-3790
Website: www.atwork.org
Language(s): Spanish
Services: Referrals to 100+ unions representing 100,000+ workers in Santa Clara County.

State Disability Insurance (SDI)
Employment Development Department
297 W. Hedding Street, San Jose, CA 95110
P.O. Box 637, San Jose, CA 95106
Recorded messages only
Tel: (408) 277-9499
Language(s): Spanish at end of message
Services: Recorded instructions to request application for SDI.

St. Joseph the Workers Center
Mountain View/Los Altos
4898 El Camino Real, Suite 300, Los Altos, CA 94022
Tel: (650) 962-1902
Language(s): Spanish
Services: Same services as St. Joseph site in East San Jose, but without showers.

Workers Compensation Appeals Board
100 Paseo de San Antonio, Room 241, San Jose, CA 95113
Tel: (408) 277-1246, 277-1292
Language(s): Spanish
Services: Information and assistance with workers' compensation cases.